

› Driftsbudsjettet - kommentarer

Kommentarer til driftsbudsjettet

Ny ramme og spesifisering av endringer vises i egen tabell. Flytting av midler mellom rammer er ikke foreslått i dette dokumentet. Andre endringer vist i tabellen ovenfor kommenteres under.

Generell reduksjon. Rådmannen foreslår ikke noe generelt trekk i rammen i år. Dette skyldes at mange enheter nå strever med rammen. Det er behov for å trekke i den totale rammen men det må gjøres på de enheter der nøyere undersøkelser viser at det er rom for endringer.

Rådmannen. Økning i tilskudd fra 2018 til Romsdalsmuseet er nå trukket ut igjen, dette utgjør 1 mill. kroner. Det var en engangsbevilgning i 2018. For øvrig gjelder reduksjon 480 tusen kroner kun ansatte som er flyttet mellom enheter. Økningen for øvrig gjelder revisjon.

Administrasjonen. Rammen er redusert med 400 tusen kroner som følge av reduksjon utgifter til lisenser. Deler av tilleggsbevilgning i 2018 var en engangsbevilgning. Rammen er videre økt med 130 tusen som er Fræna kommunes andel økt bemanning innkjøp i Nordmøre Innkjøpssamarbeid. Det arbeides med utviding av antall ansatte. Denne økning av utgifter vil gi sparte utgifter som følge av flere innkjøpsavtaler. Når denne innsparing er klar, vil rammene bli justert. Rådmannen ser for seg at dette skjer ved neste års budsjettbehandling. Samtidig vurderes også nå andre finansieringsmuligheter.

Fræna kommune har vedtatt å gå ut av IKT Orkide og etablere egen IKT tjeneste fra 1.1.2019. Dette vil gi betydelig innsparing i utgiftene fra 2019, men også økte utgifter som følge av egen drift. Situasjonen forventes å være mer avklart neste år (2019). Eventuelle innsparinger eller økte utgifter vil da bli innarbeidet gjennom revidert budsjett.

Sørviskontoret. Valgposten blir økt med 100 tusen kroner i 2019 som følge av at det er kommunestyrevalg neste høst.

I 2019 blir bemanningen redusert med en 30 % stilling på grunn av oppgaver som er gått ut. Dette utgjør 240 tusen kroner.

Forvaltningskontoret. Foreslått tilleggsbevilgning har sammenheng med flytting av ansatte mellom enheter, jfr. kommentarer under rådmannen. Dette går samlet i null.

Barnehage. Våre kostnader per barn i kommunale barnehager øker. Fra 2018 – 2019 har rådmannen beregnet økningen til å være 4,79%.

PBL har i 12.11.2018 bekreftet at våre beregninger er korrekte. Nasjonal tilskuddssats har også blitt justert tilsvarende.

Dette får en foreløpig beregnet kostnad på kr. 2,7 mill. i tilskudd til private barnehager. Deflatorjustering på 2,8 % utgjør 1,6 mill. Rådmannen har derfor lagt inn en økning på denne posten på 1,0 mill. kroner.

Haukås skole. Rammen blir redusert med 40 tusen som følge av vakanser men øker igjen med samme beløp i 2020. Tredeling av ett klassetrinn i 2019 medfører økte utgifter på 800 tusen kroner. Reduksjon i utgifter til drift av skole fra 2021, jfr. vedtak i sak 40/2018, er foreløpig lagt inn på denne enheten.

Fræna ungdomsskole. Skolen har tidligere fått midler til styrking av 9. trinnet i 2016 og 2017, jfr. KS sak 117/2016. I 2018 blir tiltaket redusert med 325 tusen kroner og i 2019 med 975 tusen kroner som varslet i saken. Samtidig melder skolen om økt behov som følge av at 8. trinnet fra 2018 er delt i 4 grupper. Dette tiltaket går ut igjen i 2022 og utgjør en million kroner.

Bjørnsund leirskole. Det begynner å bli behov for større vedlikehold på anlegget på Bjørnsund. Rådmannen foreslår at rammen styrkes med 50 tusen kroner per år for å imøtekomme dette tiltaket. For denne enheten betyr det at krav om overskudd reduseres fra 400 tusen kroner til 350 tusen kroner.

Institusjonstjenesten. Rådmannen har engasjert PWC til en gjennomgang av tjenesten der også Eide kommune er invitert med. Også PROF planen må tas inn i vurderingen. Tjenesten mener selv den trenger betydelig styrking av rammen og varsler merforbruk i 2018. Rådmannen foreslår ingen endringer her men vil komme tilbake til saken når rapporten fra PWC er ferdig og analysert.

Hjemmebaserte tjenester. Velferdsteknologiprojektet skal gi en innsparing på 3,3 mill. kroner fra 2020 og utover.

Rådmannen foreslo i 2018 at enheten blir trukket 600 tusen kroner hvert år fra 2018 og ut økonomiplanperioden. KOSTRA-tall og Kommunebarometeret viser at Fræna driver pleie- og omsorgstjenesten dyrt. Årsakene til dette må analyseres nærmere. Det vil først og fremst bety færre stillinger. Enheten varsler et betydelig merforbruk i 2018 og rådmannen har foreslått å ta trekket på 600 tusen hvert år tas inn igjen i rammen. Også her vil rapporten fra PWC, PROF planen og utviklingen på mange områder virke inn.

Det blir nå brukt midler på hverdagsrehabilitering. Helse og familie har fått midler til å dekke inn dette prosjektet. Fræna kommune kan ikke innføre nye tiltak uten at det også skjer en inndekking. I gjeldende økonomiplan er det vedtatt at det trekkes i rammen med 600 tusen kroner i 2019 og 600 tusen kroner i 2020. Dette trekket foreslår rådmannen opprettholdt.

Enheten har beregnet et behov for 2019 og fremover som langt overstiger dagens ramme. Rådmannen har ikke foreslått endring i rammen. Det er det flere årsaker til. Kommunen bør avvente PWC rapporten, sammenslåing med Eide kommune og samtidig gå inn i driften å se på mulige innsparinger. I tillegg kommer at rådmannen ikke ser at det er midler til ekstra bevilgning på dette området nå.

PROF-planen. Sak om tiltaksplan som var oppe som sak i DRUT 25.10 og kommunestyret 7.11.2018, viser behov for mer midler på området for å møte fremtidens utfordringer. I planen går det frem at behovet er 8,2 mill. kroner i 2019, 7,2 mill. kroner i 2020 og 1,7 mill. kroner i 2021. Dette tilsier en akkumulert økning i driftsnivået på 17,1 mill. kroner. I gjeldende økonomiplan er det ikke rom for å øke bevilgningen på dette området.

NAV - sosialtjenesten. I KS sak 30/2018 "Aktivitetstilbud for mottakere av økonomisk sosialhjelp under 30 år." ble det vedtatt:

- 1. Kommunen inngår en tidsberegnet avtale med Torabu AS om opprettelse av et aktivitetstiltak for sosialhjelpsmottakere fra 01.01.19 til 01.01.21 med mulighet for forlengelse i 2 år. Avtale utover dette tidsrommet må politisk behandles i kommunestyret i god tid innafor utløpet av avtalen.*
- 2. Kostnaden blir å innarbeide i kommunens budsjett og økonomiplan fra 2019.*
- 3. NAV skal rapportere resultatet årlig til kommunestyret ifm. årsrapporten.*

Dette gir en økning i rammen for 2019 på 960 tusen kroner. Samtidig er det lagt inn trekk i rammen i 2020, 2021 og 2022 med henholdsvis 480, 450 og 450 tusen kroner som er forventet innsparing i stønad.

Helse og familie. Hverdagsrehabilitering vil gi Fræna kommune en økning i utgifter på 1,5 mill. kroner. Det ble gitt en tilleggsbevilgning i 2018. Foreløpig ser det ut til at økning i 2019 på 400 tusen kroner kan dekkes ved hjelp av fond og tilskudd. Det er usikkert hva som blir behovet for midler i 2020. Det blir for øvrig foretatt trekk i rammen for Hjemmetjenesten som følge av innføring av hverdagsrehabilitering.

Avdeling Fysio og rehab melder om sterkt behov for økning i ressurser. Det arbeides med å finne midler internt og enheten må se på inntektsmulighetene.

Rådmannen ser ikke at det er rom for å foreslå noen tilleggsbevilgning på denne enheten. I budsjettmøte med enheten ble det oppfordret til å gå kritisk gjennom driften. Det er varslet merforbruk i 2018.

Kultur. I KS sak 29/2018 "Renovering av Brynhallen" vedtok kommunestyret å bevilge 7 mill. kroner som tilskudd til renovering av Brynhallen. Dette er en engangsbevilgning som dekkes over disposisjonsfondet. I tillegg trekkes enheten for en engangsbevilgning fra 2018 på 50 tusen kroner (vigselsrom).

Teknisk forvaltning. Det er oppstått nye utgifter i forbindelse med kameraovervåking på Bud og på Bjørnsund - brannvarsling. Rådmannen foreslår at rammen økes med 50 tusen kroner.

Teknisk drift og anlegg. Overtakelse av leiekontrakt Torget legekontor skjedde i 2018 og får å dekke helårsvirkning på denne utgiften må rammen økes med 157 tusen kroner.

Rådmannen har lagt inn beløp i samsvar med vedtak i sak om økonomiplan 2018 - 2021 å opprettholde bevilgningen til vedlikehold i økonomiplanperioden, dvs. 5 mill. kroner per år.

VAR. Fræna kommune bruker systemet «Momentum selvkost» i beregningen av utgifter på selvkostområdet. I budsjettet for kommunen kommer dette fram som en inntekt. Årsaken til dette, er at noen driftsutgifter, avdrag og renter dekkes av Fræna kommune. «Momentum» beregner andelen som skal belastes selvkostområdene, og slik reduseres Fræna

kommunes utgifter. I budsjettet for 2018 øker beløpet med 1,2 mill. kroner. Dette er i samsvar med reelle tall som er overført det siste året.

Rentenivået er fortsatt lavt, men Norges Bank har nå kommet med nye prognoser, og renten er allerede satt opp med 0,25 % hittil i år. Rådmannen har fulgt anbefaling om budsjettrente fra Kommunalbanken. Den lyder på:

2019: 2,0 %. 2020: 2,4 %, 2021: 2,9 % og 2022: 2,8 %.

Forventet rente i økonomiplanperioden er også vist under kapitlet om vurderinger og føringer. Det er videre gjort beregninger som viser at utgiftene til renter vil øke betydelig i årene som kommer som følge av planlagte og vedtatte investeringer. Avdrag øker tilsvarende og av samme grunn. I beregningene er det lagt inn forventet levetid (avdragstid) og renter og avdrag på selvkostområder er trukket ut.

Disposisjonsfondet. Fræna kommune har de siste årene bygd opp disposisjonsfond, og kommunestyret har satt som målsetting at fondet minimum skal utgjøre 5 % av driftsinntektene i kommunen. Per 31.12.18 står det 66,5 mill. kroner på fondet. Dette utgjør 7,82 % av driftsinntektene. I økonomiplanperioden er det foreslått og vedtatt bruk av fondet. Per 31.12.2022 er det forventet at fondet utgjør om lag 44,0 mill. kroner (5,19 %). **Etter kommunestyrebehandling 13.12.2018 er dette redusert til 4,56 %,**

I rådmannens forslag til budsjett er det ikke lagt opp til en ytterligere oppbygging av fondet videre i økonomiplanen. Nedenfor følger en matrise som viser forventet utvikling i disposisjonsfondet i perioden.

Disposisjonsfondet i tall 2016 - 2022 (oppdatert 13.12.2018)

Disposisjonsfondet (hele tusen)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo 1.1.	22 581	52 288	63 608	66 508	59 508	55 008	47 790
Tilførsel/bruk av - budsjett	29 707	11 320	2 900	-7 000	-4 500	-7 218	-9 013
Forventet saldo 31.12.	52 288	63 608	66 508	59 508	55 008	47 790	38 777
% av driftsinntekter	6,15 %	7,48 %	7,82 %	7,00 %	6,47 %	5,62 %	4,56 %